

Norrlandstingens
REGIONFÖRBUND

Årsrapport 2014

Klinisk miljömedicin Norr

Innehållsförteckning

Bakgrund Klinisk miljömedicin Norr	3
Funktion och inriktning.....	3
Organisation.....	3
Aktiviteter och händelser under 2014.....	4
Ekonomisk redovisning för 2014	5
Samverkan, avgränsning och nyttjande	5
Uppföljning av mål och aktiviteter 2014.....	6
Exempel på miljömedicinska ärenden 2014 (bilaga 1)	7

Bakgrund Klinisk miljömedicin Norr

Regionförbundet beslutade den 1 december 2010, § 51, att rekommendera regionlandstingen att gemensamt etablera en regional verksamhet inom klinisk miljömedicin. Ett avtal avseende detta undertecknades i oktober 2011.

Funktion och inriktning

Enheten ska arbeta med direkt patient-/befolkningsrelaterade frågor såsom;

- utredning av lokala miljöalarm
- utredning av miljömedicinska patientfall
- delta med miljömedicinsk kompetens i katastrofberedskapen
- agera när särskilda patient-/befolkningsgrupper berörs av en miljöfråga

Dessutom ska verksamheten ha en strategisk roll i norrlandstingen genom att, främst utifrån ett norrlandsperspektiv vara gemensam expertresurs i miljömedicinska frågor, ta fram underlag för landstingens agerande i miljömedicinska frågor t.ex:

- generella råd till vissa patientgrupper; vid landstingens agerande vid miljöprovningar; större infrastrukturella projekt
- utifrån ett hälsoperspektiv analysera och beskriva konsekvenser av infrastrukturförändringar där människors exponering för miljöfaktorer förändras
- vara en regional part i kommunikation med nationell, och i någon mån internationell, expertis inom den kliniska miljömedicinen

Organisation

Den kliniska miljömedicinska verksamheten är organiserad som en sektion inom den arbets- och miljömedicinska avdelningen vid Arbets- och beteendemedicinskt centrum, Norrlands Universitetssjukhus.

Den kliniska miljömedicinska verksamheten möter många olika tänkbara frågeställare vilket kräver en tydlig policy för vilka uppdrag som ska handläggas. För att säkerställa ett effektivt och rättvist nyttjande och legitimera en samfinansierad verksamhet krävs en transparent behovsbedömning varför en styrgrupp med representanter från alla norrlandsting inrättades 2012. Styrgruppen, vars sammansättning syns nedan, har under 2014 haft fyra sammanträden med minnesanteckningar.

Namn	Titel	Arbetsplats, landsting
Carsten Decker	Landstingsöverläkare	Jämtlands läns landsting
Tohr Nilsson	Verksamhetschef	Arbets- och miljömedicin, Länssjukhuset Sundsvall Härnösand, Landstinget Västernorrland
Stefan Stridsman	Verksamhetschef	Rehabmedicin Sunderbyns sjukhus, Norrbottens läns landsting
Annika Nordin-Johansson	Verksamhetschef	Arbets- och beteendemedicinskt centrum, Norrlands universitetssjukhus, Västerbottens läns landsting
Bengt Järholm (adj.)	Professor/överläkare	Yrkes- och miljömedicin, Umeå universitet
Bertil Forsberg (adj)	Professor	Miljömedicin, Umeå universitet
Lars Modig (adj) Forskare,	Forskare	Miljömedicin, Umeå universitet
Christina Reuterwall (adj.)	Tid. FoU-chef	Jämtlands läns landsting

Aktiviteter och händelser under 2014

En uppbyggnad av regional klinisk miljömedicinsk verksamhet, "Klinisk miljömedicin Norr" påbörjades under 2012. Verksamheten har organiserats som en sektion under avdelningen Arbets- och miljömedicin, Arbets- och beteendemedicinskt centrum NUS. En ST-läkare rekryterades under 2012 och en specialist inom arbets- och miljömedicin påbörjade sin tjänstgöring som överläkare på deltid mars 2013 och arbetar heltid från september 2013.

Arbetet inom det miljömedicinska regionuppdraget har under 2014 haft en positiv utvecklingstrend. Kontakter och samarbete med medarbetare inom kommuner och länsstyrelser från samtliga län är initierat och klinisk miljömedicin norr har idag ett samarbete med de nätverk för Miljösamverkan som finns i regionen. Samarbetet består främst av informationsutbyte gentemot Miljö- och hälsoskyddskontor och länsstyrelser och som expertråd i olika samarbetsgrupper inom miljösamverkan. Under 2014 har också gemensamt fokus varit på rapporten om Barns hälsa och miljö i Norrland.

Ett flertal miljömedicinska ärenden i regionen har hanterats. Ärenden har inkommit från privatpersoner, patienter, kommuner och myndigheter i Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten, dock inte från Jämtland 2014. Totalt har 41 olika miljömedicinska ärenden påbörjats under året, varav 32 också avslutats under 2014. Tio av dessa har varit enskilda person- eller patientärenden, 12 har handlat om riskbedömning för samhällsgrupp, varav de flesta berört barn. Några projektarbeten gentemot kommuner har skett, samtliga med rapportskrivning. Ett större uppdrag har också inkommit från Livsmedelsverket. Övriga ärenden har varit remissvar eller rådgivande dialoger med Kommuner (Miljö- och hälsoskyddskontor; Fastighetskontor). Ytterligare fem större uppdrag har påbörjats 2014 med beräknat avslut för fyra av dem under 2015. Det femte berör en Miljöhälsoenkät för vuxna med utskick 2015, där rapportskrivande avseende Norrland blir möjligt först under 2016.

Cirka 1/3-del av ärendena under 2014 har handlat om inomhusmiljöproblematik, framförallt på skolor och förskolor. Medarbetare i regionuppdraget har regelbundet deltagit i VLL:s expertgrupp avseende inomhusmiljöproblematik. Ett utökat samarbete med Umeå universitet (Yrkes- och miljömedicin; Psykologiska Institutionen) avseende miljömedicinsk samverkan har initierats

Utöver ärendehantering har ett dussintals framträdanden skett av medarbetare med syfte att presentera verksamheten inom Klinisk miljömedicin norr. Nio journalistiska reportage i olika media har skett. Handlingsplanen vid värmeböljor (spridd i VLL, LVN och JLL) har rönt uppmärksamhet och uppskattning. Hur väl den implementerats inom VLL studeras av en ST-läkare i projektarbete och därefter får ev. aktiviteter avseende fortsatt implementering planeras. Klinisk miljömedicin har under 2014 bistått landsting (NLL och VLL) vid remissyttranden i ärenden som berör miljömedicin. Administrativ tid har använts till systematisera arbetet, ex. utforma arbetssätt, dokumentationsrutiner, utvecklande av diarium och presentera information på Norrlandstingens hemsida.

Medarbetarna inom Klinisk miljömedicin norr utvärderade i slutet av 2014 den miljömedicinska verksamheten sedan starten 2012. Syftet var att se över om verksamheten bedrivs i överensstämmelse med uppsatta mål, definiera vad som ännu inte berörts utifrån av styrgruppen prioriterade områden och hur man kan fortsätta och utveckla verksamheten under 2015. Dialogområde som inte berörts var vindkraft, och avseende katastrofmedicinsk beredskap har endast ett begränsat uppdrag avseende värmeböljor utförts. Medarbetarna föreslår ett framtida arbetssätt utifrån olika teman för att stimulera nätverksbyggande i regionen, göra

verksamhet mer känd, utveckla gruppens egen kompetens inom miljömedicin, men också för att på detta sätt initiera fler uppdrag och ärenden.

Ekonomisk redovisning för 2014

Den regionala kliniska miljömedicinen finansieras genom ett driftanslag som kostnadsfördelas enligt befolkningsprincipen för norrlandstingen. Eventuellt tillkommande ALF-medel betraktas som externa forskningsmedel och nyttjas utifrån direktiv från ALF-kommittén.

Nyttjade medel (tkr)	Budget	Utfall	Differens
Resurs för senior specialistläkare (öl) i miljömedicin samt ST-läkare i arbets- och miljömedicin	2154	1748	406
Resurs för inköp konsult ex miljöhygieniker	169	512	-343
Resurser för administrativt stöd	0	71	-71
Övriga driftkostnader	198	163	35
Summa totalt;	2 521	2494	27

Ekonomiska medel har inte nyttjats fullt avseende läkarresurs under 2014 framförallt på grund av att senior specialistläkare/överläkare haft en del forskningstid liksom att ST-läkare sidoutbildat sig inom företagshälsovård. Miljöhygieniker har istället kunnat nyttjas i högre grad än budgeterat. Ett överskott på 27 tkr har genererats.

Samverkan, avgränsning och nyttjande

Den kliniska miljömedicinen har sin förankring inom landstingen men ska utveckla samverkan med länsstyrelserna samt kommunerna i Norrland, nationella myndigheter liksom större företag. Samverkan ska även ske med Arbetsmedicin Norr och universiteten och dess enheter som verkar inom det miljömedicinska området.

Den landstingsfinansierade verksamheten har inte till uppgift att utföra utredningar, mätningar eller analyser där marknaden erbjuder kommersiella alternativ. Företagens skyldighet att utreda miljö omfattas inte av landstingsuppdraget. Krav på jävfrihet, fristående organisation och ekonomiskt oberoende är ett grundkrav för den kliniska miljömedicinska verksamheten.

Frågor kan aktualiseras från norrlandstingen, enskilt landsting, förvaltningar och enskilda enheter inom sjukvården. Även enskilda privatpersoner ska i vissa situationer kunna ställa frågeställningar. Uppdrag kan även aktualiseras från nationella myndigheter, kommuner samt branscher/ företag i regionen. Enheten ska även kunna svara på frågor/funderingar runt enskilda patient- remisser. Prioriteringen av ärenden avgörs inom den regionala styrgruppen för miljömedicin.

Uppföljning av mål och aktiviteter 2014 ● ● ●

Resultat/Uppföljning	Aktiviteter	Mål
● ● ●	Spetsfunktion <ul style="list-style-type: none"> Färdigställa arbetet med rapport om Barns miljö och hälsa i Norrland i samverkan med länsstyrelser och Yrkes- och miljömedicin, Umu Skapa nätverk med landsting, kommuner och länsstyrelser Informations spridning via hemsida 	Spetsfunktion avseende kliniskt miljömedicinska frågeställningar i Norrland Nationell och regional synlighet
● ● ●	Regionövergripande utbildningsinsatser <ul style="list-style-type: none"> Genomföra utbildningar/seminarier Utveckla kompetens inom länsverksamhet Ta fram informationsmaterial om Klinisk miljömedicin Norr 	Kunskapsspridning Kompetenshöjning av verksamma inom Klinisk miljömedicin i Norrland
● ●	Regionövergripande patient- och ärendehantering <ul style="list-style-type: none"> Handlägga inkommande ärenden Diarieföra inkommande ärenden 	God kvalitet och upplevd nytta
●	Medverka i regionförbundets utredning av Arbets- och miljömedicin i norra regionen 2015	Förslag våren 2014, inför ev. beslut hösten 2014

Exempel på miljömedicinska ärenden 2014 (bilaga 1)

Titel	Typ av ärende	Län	Ort	Initial kommunikation	Handläggare	Utredningstyp
Byggnadsrelaterad ohälsa förskola	Gruppundersökning	VB	Holmsund	Tel.	Ö-läk, ST-läk, YMH	Rådgivande dialog, info insats
Byggnadsrelaterad ohälsa privatperson	Pat.utredning	VN	Junsele	Mail	Ö-läk, YMH	Pat.utredning
Rivningsdamm vid Bostadsrättsförening	Förfrågan	VB	Umeå	Mail	Ö-läk, YMH	Exponeringsbedömning
Bensinmack privat boende	Pat.utredning	NB	boden	Remiss	Ö-läk, YMH	Pat.utredning
Byggnadsrelaterad ohälsa skola	Gruppundersökning	VB	Umeå	Tel.	Ö-läk, ST-läk, YMH	Rådgivande dialog, info insats
Multipel kemisk överkänslighet	Pat.utredning	VB	Åsele	Remiss	Ö-läk, YMH	Pat.utredning
Miljöhälsorapport 2013	Projekt	Norrland			Ö-läk, YMH	Rapportskrivande
Boende på gammal soptipp	Pat.utredning	VB	Bjurholm	Tel.	Ö-läk, YMH	Pat.utredning
Järnmalm f lastbilar	Gruppundersökning	NB	Kiruna	Mail	Ö-läk, YMH	Yttrande utifrån expertkompetens
Järnmalm f tåg	Pat.utredning	NB	Kiruna	Mail	Ö-läk, YMH	Pat.utredning
Konstgräs hälsorisk barn	Gruppundersökning	VB	Umeå	Tel.	Ö-läk, YMH	Yttrande utifrån expertkompetens
Remissvar Mineralutvinning	Remissvar	NB, VB		Mail	Ö-läk, YMH	Yttrande utifrån expertkompetens
Bly i blod i jägarfamiljer	Projekt	Riket	Uppsala	Mail	Ö-läk, YMH	Rapportskrivande
Multipel kemisk intolerans	Pat.utredning	Riket	Örebro	Specialistvårdsremiss	Ö-läk, YMH	Pat.utredning
Color run	Gruppundersökning	VB	Umeå	I samtal	Ö-läk, ST-läk, YMH	Rådgivande dialog, info insats
Lösningsmedel, industri under avveckling	Förfrågan	NB	Jokkmokk	Tel.	YMH	Yttrande utifrån expertkompetens
Rhinit, konjunktivit i bostaden	Pat.utredning	VB	Umeå	Remiss	Ö-läk, YMH	Pat.utredning
Damm Kiruna	Förfrågan	NB	Kiruna	Tel.	Ö-läk, YMH	Yttrande utifrån expertkompetens
Elektromagnetiska fält och demens	Förfrågan	VN	Timrå	Tel.	Ö-läk, YMH	Pat.utredning
Samrådsremiss luft	Remissvar	VB	Umeå	Mail	Ö-läk, YMH	Yttrande utifrån expertkompetens
Mögel i bostad - riskbedömning	Pat.utredning	VB	Burträsk	Egen remiss	Ö-läk, YMH	Pat.utredning
Damm från gruvverksamhet	Förfrågan	NB	Kiruna	I samtal	Ö-läk, YMH	Yttrande utifrån expertkompetens
Förfrågan om luftföroreningar	Förfrågan	VN	Sundsvall	I samtal	Ö-läk, YMH	Yttrande utifrån expertkompetens
Plast och livsmedel	Förfrågan	VB	Umeå	I samtal	Ö-läk, YMH	Yttrande utifrån expertkompetens